

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд

”Развитие на клавирния стил в италианската музика. Представяне на неизвестни клавирни концерти и други клавирни творби от периода 1750-1860 година”

на

Тодор Петров Петров

Докторант към катедра „Пиано” в Инструментален факултет на Национална музикална академия „Проф. П. Владигеров” - София

от

Малина Любенова Малинова

Доцент по пиано в катедра „Пиано и акордеон” към Факултет „Музикална педагогика” на Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство- Пловдив, член на научно жури за присъждане на научна и образователна степен „Доктор”

Тодор Петров е изпълнител с успешна международна кариера. Завършва НМА „Проф. Панчо Владигеров” при Проф. Богомил Стършенев. Участва в международни курсове във Ваймар, Залцбург и Прага, където работи с Геза Анда, Иван Моравец, Гуидо Агости и Сузана Ружичкова (клавесин). Специализира в Париж и Ница при Пиер Санкан и Жан-Мари Даре, (пиано) и Хюгет Драйфус (клавесин). Концертира активно в България, Италия, Франция, Германия, Англия, Румъния, Тунис и др. Като камерен изпълнител свири с големи артисти като Игор Ойстрах и Валери Ойстрах, Артуро Бонучи, Павел Берман, Анатоли Кръстев, Петко Радев и др. Участва в престижни фестивали, сред които: Биенале Венеция, Великденски международен фестивал в Рим, Таормина Арте, Академия филармоника – Месина, Clavier en Poitou - Франция, Софийски музикални седмици, „Музикален октомври” в Картаген и др. От 1985 г. сътрудничи на Радио София, където осъществява първото в света интегрално изпълнение

на сонатите от Вагнер, сонати от Вебер, Чайковски и др. Записва 2 компакт-диска с произведения на български композитори от първото поколение (официално представен през октомври 2015 г.). От 2007 г. преподава пиано във Висшия Музикален Институт на гр. Сус – Тунис. От 1999 г. живее в Италия, където не само концертира интензивно, но и се отдава на своя отдавнашна страст: да открива, възстановява и връща към нов сценичен живот стари ръкописи на музикални произведения, потънали в забвение. По един естествен начин изследователските му търсения в полето на „музикалната археология” преминават към следващия етап – на теоретичното им осмисляне.

В своя дисертационен труд Тодор Петров поставя на фокус интересен изследователски проблем: съществуването на значима клавирна школа в Италия, незаслужено пренебрегвана и до днес от изпълнители и музиковеди. Тази terra incognita е населявана от останали в сянка композитори, чието творчество се превръща във фундамент за бъдещите шедьоври на големите майстори – класици. Намирам избора на тема за истинска изследователска находка, а осветляването на проблема – необходимо условие за значимостта на труда.

Дисертационният труд **„Развитие на клавирния стил в италианската музика. Представяне на неизвестни клавирни концерти и други клавирни творби от периода 1750 – 1860 година”** е с обем от 302 страници и съдържа увод, 3 глави, заключение, справка на приносите, 2 приложения, списък с концертните изяви на докторанта, библиография (18 заглавия и 10 on line източници) на италиански, немски, френски, английски и български език.

I-ва глава **“Историческият път на Италия – основна предпоставка за развитието на изкуството и музиката”** има 3 подглави. Първата от тях разглежда влиянието на две древни цивилизации – етруската и елинистичната върху културната история на Италия, музикалният живот в Римската империя и музиката на първите християни в Рим. Втората, озаглавена **„Средновековие”**, проследява развитието на грегорианското пеене, появата на полифонията и утвърждаването на нейния нормативен характер в европейската музика. Тук са включени: направлението Ars Nova от XIV в. (ранен Ренесанс), ренесансов разцвет на музиката в Италия (XV - XVI в.), музикален Барок (XVII - XVIII в.) и преход към Класицизъм (1770 – 1775 г.). III-та подглава дава подробна информация за генезиса на клавирните инструменти от древността до изобретяването на първото „форте-пиано” през XVII век и усъвършенстването му чрез фабрично производство през XIX век.

II-ра глава **„Развитие на италианската клавирна музика”** също съдържа 3 подглави. Първата акцентира върху доминиращата роля на два от най-влиятелните културни центрове в Италия през XVII - XVIII в. –

Флоренция и Неапол, както и върху постепенното трансформиране на консерваториите в професионални образователни институции. Втората се фокусира върху формирането на клавирната фактура и усъвършенстването на клавирната техника. III-та подглава проследява историята на жанра клавирен концерт, изяснява феномена basso continuo и въпроса за реконструкцията на партитура от ръкопис.

III-та глава **„Композиторите и техните произведения в ръкописи, възстановени от мен”** представлява съществената част на дисертационния труд. Нейната I-ва подглава представя 13 композитори от XV и XVI в. с най-значимите им произведения. Тук текстът е смесен с информация за историята на клавирните жанрове през този период (чието съдържание бих отнесла по-скоро към предишната глава). Следва подглава, озаглавена **„Композиционни органи-клавирни школи в Италия”**, която странно защо не е номерирана и не фигурира в съдържанието на труда. Тук основният акцент пада върху Неаполитанската школа (XVII- XVIII в.) с нейните най-ярки представители – Алесандро и Доменико Скарлати, Доменико Чимароза, и Муцио Клементи, последвани от представителите на италианския Романтизъм - Гаetano Доницети и Джоакино Росини. Признавам, че ме смути липсата на яснота дали сред произведенията на разглежданите дотук композитори има такива, които са реставрирани от докторанта (както гласи заглавието на III-та глава) и ако е така, кои точно са те. Може би тук се крие причината за объркващото твърдение, направено в заключението на дисертационния труд (на стр. 269). Цитирам: „ В главата **„Композиторите и техните произведения в ръкописи, възстановени от мен”** (...) са представени италиански композитори **от XV и XVI в., техни** малко известни клавирни творби, **писани в периода 1750 – 1860 г.** (...) (курсивът мой). Предполагам, че става дума за небрежност или недомислие (меко казано).

Всъщност, следващата подглава **„Интерпретационни насоки в някои малко известни клавирни творби от италиански автори, писани в периода 1750-1860 г.”** е най-съществената част от дисертационния труд. Разгледани са 22 концерта и 34 сонати за пиано (чембало) и соната с облигатна цигулка, които Тодор Петров е възстановил и подбрал за публично представяне. Тук изложението се разклонява в две посоки: формално-структурен анализ на композицията и интерпретационен анализ на клавирната партия. Разглеждайки всяко едно от произведенията авторът ни запознава последователно със стила, цикличната структура, типа сонатна форма, тематизма, движенията в тоналния план, оркестрацията (в концертите). Той отправя препоръки към бъдещите изпълнители по отношение реализацията на basso continuo и основните принципи на неговото конструиране: фигуриране и орнаментиране на мелодичната линия, въвеждане на допълнителни гласове в акордовата фактура, моделиране на динамични ефекти чрез употреба на подходящата

клавиатура, ясна диференциация на щрихите (уеднаквени с отделни оркестрови партии в концертите).

Моето мнение е, че докторантът борави с огромен емпиричен материал от концерти и сонати, но за съжаление не успява да се издигне до нивото на неговото теоретично обобщение. Темата му предоставя ценна възможност да проследи еволюцията на сонатната форма и сонатно-симфоничния модел в преходен исторически период, размиващ границите между бароковата полифония и хомофонния стил на Класицизма. За тази цел той би могъл да подбере за подробен анализ само част от използваните произведения, като се фокусира върху типичните за даден стил образци и тези, които съдържат оригинални, новаторски елементи (напр. шедьоври като концертите на Луиджи Бокерини, Еуженио Соди, Саверио Меркаданте и сонатите на Карло Антонио Кампиони).

Такова самоограничаване би позволило да се въведат вътре в текста повече нотни примери като доказателствен материал, допълващ направените разсъждения и изводи. Намирам това за абсолютно наложително още повече, че произведенията не са публикувани и са почти непознати за журито и аудиторията. Цели 197 страници от III-та глава са осеяни с цифри на тактове, изцяло заместващи музикалния еквивалент. Без нотен текст като „медиум“ между композитора и изпълнителя, всеки аргумент остава непълен и предполагаем.

Освен това, за мен е абсолютно недопустимо в научен труд, който има претенции да бъде дисертационен, да липсват коректно цитирани информационни източници. В основния текст не са отбелязани цифрови препратки към библиографията и не са посочени точните страници, от които са взети цитатите. Това противоречи на строгите изисквания към един дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен “доктор”.

ЗаклЮчението дублира написаното в увода, което отново издава затруднение да се изведат теоретични обобщения при доказване на концептуална теза.

Що се отнася до шестте концертни програми, в които Тодор Петров изпълнява произведения - обект на настоящото изследване, ще споделя следното: респектирана съм от стилните програми, включващи световни премиери на 5 клавирни концерта (А. Лукези, В. Манфредини, С. Меркаданте, Л. Бокерини, Ф. Хофмайстер) и 7 клавирни сонати от неизвстни италиански композитори (Г. Сборджи, П. Гулиелми, Ф. Герардески, М. Венто, К. Кампиони, Д. Шултезиус), осъществени в Италия, Тунис и България. Но тъй като липсват аудио- визуални средства, документиращи изпълнението, този аспект на доктурантурата не може да бъде коментиран.

В заключение ще добавя, че в този му вид дисертационният труд се нуждае от цялостна преработка. Един чудесен замисъл засега остава нереализиран и така не може да изпълни заложените в него цели и задачи. Освен това, бих препоръчала по-голяма прецизност и изчистеност на изложението, с цел да се редуцира склонността към хаотичност, многословие и тавтологии.

Ето защо, на този етап **не** мога да предложа на многоуважаваното от мен научно жури да присъди на Тодор Петров Петров образователната и научна степен „Доктор”.

28 август 2018 г.
Пловдив

Доц. Малина Малинова